כל המנחות פרק ראשון מנחות י:

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הל' ג]:

◆

מוסף רש"י

זרק בשמאל פסול ורבי שמעון מכשיר. אשאר כל הזבחים קאי דלא כתב בהו אצבע אלא זריקה בסתמא, אבל בזריקת חטאת מודה ר"ש כדאמר לעיל באצבעו ותנן שלא היה נתינה אלא בימין. ואלא הא דאמר רבא. במנחות בפ"ק (דף י.) יד יד לקמיצה בפרשת מצורע עשיר כתיב על תנוך אזן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית ויתירא הוא כדמפרש התם וקאמר רבא יד דמצורע אתי לג"ש למיגמר יד דקמיצה מינה שתהא בימין והיכא כתיב יד בקמיצה וימלא כפו ממנה למה לי. יד בקמיצה לקידוש קומץ. בכלי שרת, שיהא בימין שיתנו הכלי שהוא מקדש בו בידו הימנית. ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ. דהוכא אמוראי דפליגי התם במילתיה דר"ש, ואיכא למ"ד הכל מודים בקומץ שטעון קידוש וכי קאמר ר"ש שלא בכלי שרת כשירה בהקטרה קאמר

א] והרי זריקה דלא כתב ביה אלא כהונה ותנן זרק בשמאל פסול ולא פליג ר' שמעון אמר ב]אביי פליג בברייתא דתניא ג] קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר זרק בשמאל פסול ורבי שמעון מכשיר ואלא הא דאמר רבא יד יד לקמיצה למה לי מכהונה נפקא חד לקומץ ג] וחד לקידוש קומץ ד]לרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ ו] לר' שמעון ז]ובשמאל אבשורי מכשר יד יד דרבא למה לי אי לקמיצה גופה אליבא דר' שמעון מדר' יהודה בריה דר' חייא נפקא ח]דאמר ט] ר' יהודה בריה דר' חייא מאי טעמא דר"ש דאמר קרא י]קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם לא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי שמעון שלא כ]יהא קרבנו מהודר כי קמיץ לה נמי בשמאל תתכשר קמשמע לן: ל]אקמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או

והרי זריקה כו' ותנן זרק בשמאל פסול ולא פליג רבי שמעון אמר אביי פליג בברייתא. תימה לאין זה טו] בא במשנה בשום מקום ועוד הקשה ה"ר יעקב מאורלינ"ש אמאי טז] פליג רבי שמעון נהי דלא כתב בה אלא כהונה מ"מ אתיא מהיקשא דזאת התורה דאמר לקמן בסוף התודה (דף פג.) ובזבחים פרק דם חטאת (דף נח.) מה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית אף כל כו' ופריך ידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין ומשני כדי נסבה אי נמי סבר לה כרבי שמעון דכהונה בעיא אצבע משמע כהדיא דר' שמעון יליף שאר קרבנות מחטאת והשיב לו ר"ת דגרסינן הכא והרי מליקה כו' ותנן מלק בשמאל פסולה ומשנה היא בזבחים בפרק חטאת העוף (דף סח.) הכי תנן לה התם כל הפסולים שמלקו מליקתן פסולה ואינה מטמאה בגדים אבית הבליעה מלק בשמאל או בלילה כו' והש"ס הביאה בקוצר שכן דרך הש"ס לקצר כמה משניות והסופרים טעו כאן וכתבו במקום מליקה זריקה ועוד אמר ר"ת דאפי' גרסינן זריקה מצינן למימר דהאי תנא סבר כרבי שמעון אבל ר' שמעון לא סבר לה כוותיה דלא יליף ימין בזריקה בשאר קרבנות מחטאת וקשה לפר"ת דאפילו גרסי' יז] כ) דמלק על כרחין אמת הוא דמכשר ר' שמעון זריקה בשמאל כדמוכח בסמוך ומייתי לה בפרק קמא דזבחים (דף יא.) ופרק שני (דף כה.) מאי טעמא דרבי שמעון בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם והיינו בזריקת אשם שהוא בשמאל דבקבלה לא איירי דאפי' חטאת נמי לא בעי ימין בקבלה לרבי שמעון כדמוכח בפ"ב דזבחים (דף כד.) דאמר ר' שמעון וכי נאמר יד בקבלה כו' וצריך לתרץ דהאי תנא סבר לה כר' שמעון אבל ר' שמעון לא סבר לה כוותיה ואם תאמר לפר"ת יח] אי נמי גרים מלק מליקה נפקא לן בפ"ק דחולין יט] (דף כא.) מדכתיב ואת השני יעשה עולה כמשפט דדרשינן כמשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית והתם נמי פריך ימנית מדרבה בר בר חנה נפקא ומשני כ] ד) דכהונה בעי אצבע ומהיקשא נמי דזאת התורה נפקי עופות למאן דלית ליה היקשא כמו שפירשתי בריש פירקין ויש לומר דמליקה שהיא כנגד שחיטה לא נפקא ובהזאה איירי דבעיא ימין אי נמי ההוא תנא סבר לה כההוא תנא דפליג בפ"ב דזבחים (דף כד.) על ר' שמעון ופוסל קבלה בשמאל משום דקסבר מקרא נדרש לפניו ולאחריו ומוקי אצבע דכתיב גבי חטאת גם על קבלה ולדידהו ילפינן שפיר מליקה בימין מחטאת דקבלה לא ט) שייך למילתא דליתא בעוף וילפינן מליקה אבל ר' שמעון דקאמר קבל בשמאל כשר ולית ליה ימין בחטאת בהמה אלא בהזאה לחודיה בעולת העוף נמי לא הוה בעי ימין במליקה אלא בהזאה דוקא ואם תאמר כיון דר"ש פליג במליקה א"כ מתניתין דזבחים פרק חטאת העוף (דף סח.) דמלק בשמאל כו' לא אתיא כרבי שמעון הא ע"כ כר"ש אתיא מדקתני סיפא או בלילה אינו מטמא בגדים אבית הבליעה ומפרש טעמא משום דכל שפסולו בקודש אינו מטמא בגדים כו' ומפרש בגמ' דכיון דהך שחיטה מתרת את האיסור פירוש שאם עלה לא ירד והיינו כר' שמעון דלר' יהודה נשחטה בלילה תרד דממעט לה מזאת היא העולה בפ"ב דזבחים (דף כז:) ויש לומר דההוא תנא סבר לה כר' שמעון בחדא כא] ופליג עליה בחדא אי נמי אפילו ר' יהודה הוה מודה בעופות דלא ירדו משום לילה כיון דהוי פסולו בקודש דלא כתיבי מיעוטי אלא בבהמה ואם תאמר דבריש המזבח מקדש (שם פג.) מפקי ר' עקיבא ור' יוסי הגלילי מעולה וכבשים דמזבח מקדש את הראוי לו ומאן דדריש מכבשים פוסל הרבה בעוף יותר מבהמה וי"ל דר' יהודה סבר כמאן דדריש מעולה ולא כבשים או משאר דרשות דהתם ורבינו שמואל מיישב גירסת הספרים ומפרש והרי זריקה דלא כתיבא בה אלא כהונה ותנן זרק בשמאל פסול כב] ומכיון דתנא כל הזבחים שקיבל בשמאל פסול כל שכן זריקה שהיא עיקר כפרה ולא פליג רבי שמעון אלא אקבלה ואי הוה פליג אזריקה הוה ליה לאשמועינן כח דהיתירא דמכשר ר' שמעון בזריקה כג] וכל שכן בקבלה וא"ת וכיון דילפינן אצבע דמצורע דהוי בימין היכי ילפינן ימין בשאר קרבנות מחטאת כד] באצבע דחטאת מג"ש בהיקשא דזאת התורה הא פלוגתא דאמוראי היא בריש איזהו מקומן (זבחים נ.) אי דבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש או לא וגרס' מתוך כך דכל שכן דניחא הכי טפי דהכי פריך והרי זריקה דלא כתיבא ביה אצבע ולא פליג ר' שמעון ואע"ג דדרשינן ימין מהיקשא דחטאת ניחא למ"ד דבר הלמד מג"ש חוזר ונלמד בהיקשא אלא למ"ד אין חוזר ונלמד בהיקשא אמאי לא פליג ר' שמעון והשתא הא דמשני בחולין (דף כב.) סבר לה כר' שמעון דכהונה בעיא אצבע היינו כמ"ד חוזר ומלמד בהיקשא ואידך שנויא דמשני בפרק התודה (לקמן פג.) כדי נסבה הוי כמ"ד אין חוזר ומלמד בהיקשא ומיהו בפרק קמא דחולין (דף כב.) ליתא שינויא דכדי נסבה אבל בסוף דם חטאת (לקמן צח.) משני תרוייהו ומיהו אפשר דהכא מודו כולי עלמא דחוזר ומלמד בהיקשא כיון דמצורע מול דהוא מלמד ראשון ולתירוץ זה אנו צריכין בסמוך דדריש בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת י) דהיינו כה] חטאת והיקשא גופיה מג"ש ילפינן לה: **פליג** בברייתא. הקשה בקונטרס כו] ליתי מקמיצה דלא כתיב בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסל ולא פליג רבי שמעון ותירץ דהייט טעמא דלא פליג ר' שמעון דנפיק ליה דשמאל פסול מקדשי קדשים היא כחטאת וכאשם וקשה דאי ידע לברייתא דבסמוך מאי קשיא ליה מזריקה הא בהדיא פליג דמכשר זריקה בשמאל כדקתני לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם דהיינו בזריקת אשם ונראה דהוה משני מיד יד נפקא: **ולמאן** דאמר נמי בעי קידוש קומץ. היינו רב נחמן בר' יצחק ואיתותב לקמן בהקומץ רבה (דף ס.) ומכל מקום ניחא כז] לפרושי מילתיה דר' שמעון כולי עלמא: **בשמאל** אבשורי מכשר. פירש בקונטרס כדאמרינן לקמן בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם וקשה דהתם מיירי במעלה הקומץ בכלי להקטיר אבל כשנותן הקומץ בכלי שרת לקדשו לעולם אימא לך דבעי נתינה בימין כמו שהקמיצה בימין ובזבחים (דף כה.) פירש בקונטרס דמכשר בשמאל משום דלא עדיף מקבלה דמכשר רבי שמעון בשמאל וגם זה קשה דלעולם אימא לך דעדיף משום דכתיב בה קרא יד יד דרבא ושמא לא מסתבר ליה למדרש דעדיף מקבלה ואם תאמר מאן דבעי קידוש קומץ היינו רב נחמן לקמן בהקומץ רבה (דף ס.) ט) פליג איהודה בריה דרבי חייא ויש לומר דהוה מפרש בא לעובדה ביד בקמיצה גופה כדמשמע הכא או בהעלאה ביד להקטיר לאחר שנתקדש בכלי: **לקומץ** דמנחת חוטא. אף על גב דוימלא כפו ממנה לא כתיב במנחת חוטא ומייתי כח] ילפינן לעיל יד יד לקמיצה: **קמץ** ועלה בידו צרור. ואם תאמר מאי איריא עלה אפי' נשאר בשיריים נמי דהויא לה מנחה שחסרה קודם קמיצה ופסולה כדאמרן לעיל ויש לומר שאין רגילות לנמלם העשרון שלא יהא בו מעט יותר ואם תאמר ולרבי יהודה בן בתירא נימא דיחזור ויקמוץ ושמא סתם לן תנא דלא כוותיה אי נמי יש לחלק בין קמיצה פסולה לקמיצה הנעשית מפסולין:

וזו

פליג בברייתא. וה"ה י] למתניתין. ואי קשיא ליתיב מקמיצה דלא כתיב אלא כהונה ותנן (לעיל דף ו.) קמץ בשמאל פסול ולא פליג רבי שמעון תריץ היינו טעמא דלא פליג במנחה כדאמרינן לקמן דנפקא ליה דשמאל יו] פסול מקדש קדשים היא י)(כמנחה) כחטאת וכאשם: **מכהונה נפקא.** דהא כתיב בה יח] וקמץ הכהן ואמר רבא לעיל [ע"א] לרבנן דהיכא דכתיב אצבע או כהונה אינו אלא ימין יד יד למה לי: **לקידוש קומץ.** (א) דכי מקדש לקומץ בכלי יתנהו בימינו לתוך הכלי: **ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ.** כפ"ג (לקמן כו.) דקתני שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר יח] ופליגי תרי אמוראי לקמן בגמ' [שם] ר' ינאי ור' נחמן בר יצחק חד אמר טעמא דרבי שמעון דלא בעי מתן כלי יט] דכיון דקמץ מכלי שרת מעלהו ומקטירו אפי' במקידה של חרס וחד אמר הכל מודים בקומץ שטעון קידוש והא דמכשר ר' שמעון שלא בכלי שרת י] בהקטרת המנחה ט) קאמר והיינו דקפריך ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ כדמפרש רבי ינאי ולרב נחמן יא] דאמר נמי ר' שמעון בעי קידוש קומץ בשמאל שמעינן ליה דמכשיר ר' שמעון לקידוש קומץ כדאמרינן לקמן בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם: **יד יד דרבא למה לי אי לקמיצה גופה.** דתיהוי בימין דלרבי שמעון לא נפקא ליה מכהונה כדאמרינן לעיל [ע"א] לרבי שמעון כהונה בעיא אצבע: **מאי טעמא דרבי שמעון.** דאמר שלא בכלי שרת יב] עובדה כשרה כפ"ג (לקמן כו.): יג] **קדשי קדשים וגו'.** במנחה כתיב: **בא לעובדה ביד.** שלא קידש קומץ בכלי אלא קמץ והילך והקטיר בידו עובדה בימין יד] י)כחטאת [דחטאת] לבד בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד): **לעובדה בכלי.** שקידש קומץ בכלי עובדה לקידוש קומץ בשמאל כאשם מצורע דכתיב ביה שמאל. אלמא מדאקשי לחטאת מהכא נפקא דכל עבודות מנחה הנעשות ביד ימין בעינן ויד יד למה לי: **לקומץ דמנחת חוטא.** איצטריך יד יד:

או

מסורת הש"ס

א) [עירובין כ:], ב) [ולרש"ל, נ"ק], ג) בשמאל. נ"ק, ד) לקמן כו. זבחים יא. כה., ה) [לעיל ו. וש"נ], ו) סוטה יד., ז) נ"ק מח"ז, ח) ויקרא ו, ט) כ"ה הקומץ. נ"ק, י) כחטאת דבימין היא. נ"ק, כ) נ"ל מליקה, ל) כר"ש דפסוטה. נ"ק, מ) שייך למילף דליתא. נ"ק, נ) דהיינו היקשא הטעם גופיה מג"ש. נ"ק, ס) ורב נחמן פליג. נ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו י

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לקידוש קומץ היכא דמקדש:

◆

שיטה מקובצת (המשך)

ליישב הסוגיא אליבא דכ"ע אפי' למ"ד חוזר ומלמד בהיקש מיהו קשה לפי' ר"ת דגרים והרי מליקה אבל זריקה לכ"ע

שיטה מקובצת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com